ئوستووڕەی یەکگرتن.. ئالان فەرمان

بەبڕوای(موراد فەرهاد پور)ئەم سەردەمە ئەگەرچی سەردەمی بانگەشەی لە(ئوستووڕە داماڵینە) بەڵام هێشتا لەناو ئوستوورەسازیدا دەژین. ئەو وا پێناسەی ئوستووڕە دەکات کە بریتین لە"کۆمەڵێک حیکایەتی گشتی ئامانجیان بەگشتیکردنەوەی ژیان و شتەکانە.وەزیفەی ئوستووڕەکان بریتیە لە پڕکردنەوەی درز و کەلێنەکان و شاردنەوەی ناکۆکیەکان". واتا ئوستووڕە هەمیشە خۆی لە نوقستانی و خەلەلە ئاڵۆزەکانی واقیع دەشارێتەوە تا وێنەیەکی کۆگیر و شمولی بۆ دیاردەکان درووستبکات. ئوستووڕە هەمیشە دەیەوێت وەڵامەکان تەرجەمە بکاتە سەر سادەیی و سەتیحیەت تا ئەو ئاڵۆزی و ناکۆکیە ناوەکیانەی دیاردەکان بسڕێتەوە. ئەگەر ئەو تەفسیرەی فەرهاد پور بۆ ئوستووڕە پەیوەست بکەین بە گوتاری کوردایەتی و یەکنەگرتن و پەرتەوزەییەوە واتا: هێزە کوردیە ئایدۆلۆژیستەکان لەبری گەڕان بۆ ڕیشە مێژوویەکانی ئینشقاق و ترازانی کورد، پەنا دەبەنە بەر قیژە و هاشوهوشی یەکگرتن. لەپێناو بەدیهاتنی ئارەزووی یەکێتی کورد هەموو کارتێکەرە بونیادی و مێژوییەکانی یەکنەگرتن دەشارنەوە.
بەبڕوای من ئەوەی دەیەوێت یەکگرتنی رۆژاڤا و پارتە فاشیستەکانی ئێرە دروست بکات، خەریکی ئەو ئوستووڕە سازیەیە لەپێناو خۆدزینەوە لەوەڵامە سەخت و دژووارەکەی یەکنەگرتن. دەمامکێکی ئایدۆلۆژیە لەڕێگەی حیکایەتی خورافی و ختوکەدانی ناسیۆنالیستانە دەیەوێت نەخشەی کوردستان یەک بخات، بەبێ بینینی ناکۆکی□ بونیادییەکانی ناو نەخشەکە.

من هەمیشە بەگومانەوە لەو هاوارە دەڕوانم کەدەڵێت کوالیسیۆن گرینگە, یەکگرتن و وەکیەکی هێزە کوردیەکان تاکە چارەسەرە. قیژەیەکی ئایدۆلۆژیستانە کە بەتەواوی لەسەر نەبینین و جەهل ئامادەکراوە، هاوار دەکات با ئەو پارت و تێڕوانینە لەگەڵ پارت و دونیابینیەکی تر یەک بگرن تا کارەساتەکان کەمێک بخەون. ئەو تێگەشتنە چەندە خەون و فەنتازیای هەزار ساڵەی میللەتێکە، هێندەش نەخۆشە بەدەست تەفسیرێکی ئایدۆلۆژیستییانەوە.
تێگەیشتنێکی ترانسدینس و خوڕافییە حیساب بۆ ئەو بەشە بچووک بچووکانە ناکات کە دواجار وێنە کۆگیر و گەورەکەمان بۆ نیگار دەکات. ئەو مێنتاڵێتیەتە حیساب بۆ ئەو توراسە مێژووییە ناکات کە

ئەو مۆدێلە لە ناکۆکی و جیاوازیانەی فابریکە کردوو□، ب□کوو ڕاستەوخۆ بازیداوە بۆ سەر وێنە گەورە و ز□ بەلاحەکەی یەکگرتن.
کۆنفڕاسی رۆژئاوای کوردستان لەدەرەوەی ئەو تیۆر و تەفسیرانەدا غەرق بووە. کیمیایێکە دەیەوێت دوو ماتەری جیاواز تێکەڵ بکات کە لەڕووی بونیادی و جیاوازی گوتارەوە بۆ ئەبەد ئاوێتە نابن.
رۆژئاڤا ناتوانێت بە ئیحتوا کردنی ئەو هێزانەی کە دەستیان لەتیرۆر و خیانەتی نیشتمانیدا هەبوە وەریانبگێڕێتە سەر پاڵەوان و قارەمانێتی. ب□کوو ئەوە دەمووچاوی رۆژاڤایە بە کارلێککردن لەگەڵ ئەو هێزانە دەبێتە بەزیو و قەرەقۆز. رۆژاڤا بە ئاوێتەبوون لەگەڵ پارتی و هێزە فشۆڵەکانی تر، تەنیا ستوونە ئینسانی و مەبدەئیەکەی توشی داگەڕان و هەرەس دەکات. لەدیدی سیاسیەکانی ڕۆژاڤادا ئەگەر پەرتەوازەبین ئەوا رۆژاڤا دەکەوێتە ناو زوڵمەتی هەرەس و کارەساتەکان. ئەگەرچی ئەو بانگەشەیە حەقیقەتێکی تێدایە، بەڵام بەبێ حیسابکردن بۆکردەیی بوونی ئەو یەکێتیە لەسەر ئاستی تیۆری و زەمینی.
ئەوەی لەهەولێر پیادە دەکرێت مۆدێلی خیانەت و فاشیزم□، ئەوەی لەلایەن رۆژاڤاوە پیادە دەکرێت مۆدێلی ئینتیما و دیموکراسیەتە. ئەو کۆنفڕاسە بە ئیمتیاز یەکگرتنی فاشیزم و دیموکراسیەتە. هەر تێکەڵبوونێکی دیموکراسی لەگەڵ فاشیزم عافەی دیموکراسی مەنفیدەکات و ڕاستە و ڕاست دەبێتە دیموکرا-شیزم.
ئێمە چەندە لەبەردەم ئایندەی کارەساتدا وەستابین، هێشتا شایەنی ئەوە نییە دیموکراسیەت بخەینە خزمەتی فاشیزمەوە.

دێرێدا لە لەڕوودا و داهاتوو زۆر بەوردی دەرباری ئەو خۆتەفرەدانە دەدوێت. بەبروای دێرێدا کاتێک ئێمە توشی تیرۆر دەبین نابێت لەپێناو نەهێشتنی تیرۆردا دیموکراسیەت پێشێل بکەین. ئەو بەرگریە ناو دەنێت بەرگری دژە-خۆ “autoimmunity” لە بایۆلۆژیادا هەندێک جار بەرگری لەش لەپێناو پاراستنی جەستە هێرش دەکاتە سەر جەستەکە خۆی. ئەو خەونەی دەیەوێت رۆژاڤا بەو یەکگرتنە بپارێزێت دیموکراسی پان دەکاتەوە. شێرپەنجەی یەکگرتن بەتەواوی لەناو ژینگەی ناسیۆنالیزمدا سەوز بووە. ناسیۆنالیزمی کوردی دەیەوێت بەهەر نرخێکبێت پارتی و رۆژاڤا یەک بگرن، ئەگەر چی ئەوەی پاندەکرێتەوە دیموکراسی بێت. نوکتەکەی ژیژەک کتومت ئەو پێگە ئایدۆلۆژیەمان بۆ تەفسیردەکات کە لەسەر ستارباکس دەیگێرێتەوە. ستارباکس بانگەشەی ئەوە دەکات ئەگەر بێت و قاوەیەک بەپارەیەکی کەمێک زیاتر لەقاوەکانی تر بکڕیت، ئەوا قازانجەکەی بۆ جوتیارانی قاوە و منداڵانی گواتیمالایەیە. بەپێی ژیژەک کڕیار بەسەرێک

سەرمایەداری دروست دەکات بەسەرەکیش هاوسەزە بە هەژاریی! بەکورتی لەیەک کوپدا سەرمایەداری و کۆمۆنیزم بەکۆکتێلێک فێدەکات!
ئەوانەی دەیان بە ئەو یەکگرتنە لەدەدات لەیەک کوپدا هەم شەرافەت دەخەنەوە هەم خیانەت. پەردەیەکی ئوستوورەی و ئایدۆلۆژیان بەسەر ئەو نەگونجان و جیاوازیانە داداوە کە پارادۆکس و موستەحیلاتەکانی یەکگرتن کەشف دەکەن.
وەڕای ئەوەی ئەو تۆلێرانسە قێزەونە سەر بە ڕێچەڵەکی گەمژەییە هاوکات نا ئەخلاقیشە. ئەو کۆنفراسە چەندە لەسەر ئوستوورە و ناواقعیەت ئاواکراوە، بەهەمان ڕاددەش لادانە لە مۆڕاڵی سیاسی. مەخسەرەکردنە بە خوێنی ئەو مرۆڤانەشی لەپێناو ئەو دیموکراسییەدا مردن.دیموکراسیەک وا خەریکە دەبێتە برای فاشییەت. ئەوە ئەو دەردەیە کە سیاسەت لەدونیای ئەمڕۆدا دروستیبدەکات. تاعونی سیاسەت وای کردوە چیتر نەڵێین ئینسان حەیوانێکی سیاسیە، مرۆڤ لەگەڵ کۆمەڵێک وڕاغی سیاسی دەرگیر بووە. کە خیانەت و شەرافەت لەیەکتر موتوربە دەکات. عەفافە و جوانی دیموکراسیەت لەوەدایە وەرنەگێڕێتە سەر تیرۆر و فاشیەت، تێکەڵکردنی ئەو دوانە لەهەموو ئەو کارەساتانە گەورەترن کە بەیارن لەئایندەدا سەرمان لەبدەن! ئەو ئەقڵەی دەیەوێت ئەو کیمیایە دروست بکات چەندە منداڵی جەهل و گەمژەیی بێت هێندەش منداڵی ئینحراف و بێ ئەخلاقیە!

ئالان فەرمان

دیدارێک لەگەڵ هونەرمەند ئامانج غازی.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند ئامانج غازی: ئەو میتۆدانەی لە کۆلیژی هونەرە و لەپەیمانگەی هونەرجوانەکان دەخوێندرێن وەك پێویست نین
هونەرمەند ئامانج غازی: لە نێو دونیاری هونەر دا نووسین یەکێکە لە بوارە هەرە گرنگەکان
هونەرمەند د. ئامانج غازی شاکر ئاغا ناسراو بە (ئامانج

غازی)، یەکێکە لە هونەرمەندە ناسراوەکانی کوردستان لەسەر دەستی رابەری هونەر مامۆستا (زرار محەمەد مستەفا) فێری ژەنینی ئامێری عود بووە و بووەتە ئەندامی (تیپی مۆسیقای پاشای گەورە). لە ساڵی 1980 چۆتە پەیمانگەی هونەرجوانەکانی موسڵ لە ساڵی 1985 بەپلەی (یەکەم) تەواوکردوە.لە ساڵی (2005) کۆلیژی هونەرجوانەکانی زانکۆی سەڵاحەدینی بەپلەی(یەکەم) تەواوکرد. تائێستا (30) ئاوازی بۆ هونەرمەندانی کوردستان داناوە،لەگەڵ (9) کۆڕاڵی هونەریی موزیك و گۆرانیی.خاوەنی درێژترین میلۆدی گۆرانی کوردییە بە ناوی (کۆچ و باران).خاوەنی (8) کتێبە لەبواری میوزیك وە (6) کتێبیشی ئامادەیە بۆ چاپ.. بۆ ئاشنا بوون بە کارو چالاکییەکانی بەباشمان زانی لە نزیکەوە ئەم هەڤپەیڤینە لەگەڵیدا ساز بدەین.

هەڤپەیڤین – کامەران حاجی ئەلیاس

***کامەران ئەو هونەرمەندانە کە بەهرەی تۆیان دۆزییەوە؟**

- دۆزینەوەی بەهرەی ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کە لە ساڵی 1975 لە ئێران لە ئاوارەیی گەراینەوە رواندز، ئەوکاتەی قوتابی بووین لە قوتابخانەی پاشای گەورە لە قۆناغی چواری بنەڕەتی ،بەپێی ئەوەی دەنگمان باش بوو ئەندامی تیپی سروودی قوتابخانە بووین ئەویش لەرێگەی مامۆستای گەورە رابەری هونەر(زرار محەمەد مستەفا) ئەمەی هەڵبژارد بۆ ئەو تیپە لە نێوان ساڵانی 1975-1976 دوایی لەهاوینی ساڵی 1977 بانگێشت کراین بۆ دامەزراندنی تیپی موزیکی پاشای گەورە بەدیارکراوی لە 1/7/1977 ماوەی ساڵێك لە خوول ماینەوە من هەرلەسەرەتاوە حەزم لە ئامێری عود بوو وە دەست پێنجەکەم زیاتر بۆ ئەو ئامێرە دەشیا، دوای سێ مانگ لە خوولەکی چڕی هاوینە لەگەڵ کردنەوەی دەرگای قوتابخانەکان بە یەکەمینجار ئامێری عودمان لەباوەش گرت لە ئاهەنگێك چەندین سروودمان پێشکەش وەکو سروودی (تادەست لەمل هیوا نەکەم) دوایی چەندین قوتابی تر بوونە ئەندامی تیپی موزیکی پاشای گەورە هونەرمەندی گەورە زرارمحەمەد مستەفا بە مامۆستای خۆمان دەزانین ،لەدۆزینەوەی بەهرەوتوانستی ئەمە وە هەرلەسەرەتاوە بەشێوەیەکی ئەکادیمی پەروەردەکراین، فێری موزیك بووین واتە بەنۆتەی موزیکەوە فێری بابەتەکان بووین هەر ئەو نۆتە موزیکیانەش بوو ئەمەی گەیاندە ئەوەی لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی موسڵ وەربگیرین بە ئەوەی هیچ نۆتەیەکی بێگانە واتە عەرەبی یان فارسی یان تورکی ببینین یان گوێبیستیبین ئەمە توانیمان

هەموو راستەوخۆ نۆتەکان بخوێنینەوە و بیژەنینین بۆیە ئەم نۆتە موزیکییە بۆ ئێمە دەروازەیەکی گرنگ بوو لەبەر ئەوە مامۆستا زرار دەروازەیەکی زۆر گەورە بوو بۆئەوەی بابەتەكان بۆ ئێمە فەراهەم بكات.

- **ئەوە سەرەتا بە ژەنینی ئامێری عود دەستان پێکرد دوای بەچەلۆ هۆکارەکەی بۆ چی دەگەڕێتەوە؟**

-سەرەتای دەستپێکردنم بە ئامێری عود دەستم پێکرد هەروەك لەسەرەتا ئاماژەم پێکرد ،ساڵی 1980 لەگەڵ هونەرمەندان چەتە ساڵح و سەیدە ئەحمەد رواندزی لە تەمەنی 15 ساڵیدا بەرەو بەغدا بەڕێکەوتین لەوێ لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکان لە بەشی موزیك چاوپێکەوتنمان ئەنجام بەپلەی زۆر باش وەرگیران بەڵام بە فەرمانێکی ئەوسا ئەوانەی دانیشتووی ناوچەی ئۆتۆنۆمین دەبێ بگەڕێنەوە بچن لە پەیمانگەی موسڵ بخوێنن چونکە بەپێی بڕیارێکە ئەو پەیمانگایە بۆ پارێزگاکانی ئۆتۆنۆمی تەرخان کرابوون بۆیە ئێمەش گواستراینەوە ئەو پەیمانگایە ساڵی یەکەم و دووەم لە ئامێری عود بەردەوام بووم بەر ئەوەی مامۆستایەکی ئەوتۆم نەبوو لەڕووی ژەنینەوە تا لەگەڵم بەردەوام بێت من پێش بچمە پەیمانگا وەکو ژەنیارێکی باش دەرکەوتووبووم بۆیە ساڵی یەکەم و دووەمی خوێندن لە هەموو وانەکان وەکو سۆڵفێچ ،خوێندنەوە ،پراكتیك.. زۆرباش بووین ئەوەش ئاسانكاری زۆر گەورەی بۆ ئێمەمان كردبوو بەڵام لە ساڵ دووەم یەکێك لە زنیارەکانی بەتواناکانی شاری موسڵ بەناوی (خالد محەمەد عەلی) کە مامۆستاش نەبوو لە پەیمانگا هونەرمەندێکی ناودارە لە بواری ئامێری عود ئێستا دانیشتووی وڵاتی ئیماراتە سوودێکی گەورەم لێبین ئەوسا لەبواری تەکنیك و ژەنینی پەیژەکان ..ئەو بابەتانەی پەیوەست بوون بەئامێری عودەوە دواتر مامۆستایەکی ترمان بۆهات کە خەڵکی وڵاتی تونس بوو ناوی (محەمەد سادق) بوو خودا لێخۆش بێت ئێستا لەژیان نەماوە ئەویش هەندێك تەكنیكی لەسەر ئامێری عود پێدام،چونکە ئەوسات شەڕی عێراق و ئێران بوو دەرگا وەڵابوو بۆ ئەو مامۆستایان لە میسر لە تونس.دەهات بۆ عێراق لەپەیمانگاکان و لە شوێنەکانی تریش وانەی موزیك و هونەریان دەگووتەوە ..بەڵام ئامێر گۆڕینم هەرچەندە ئامێر گۆڕنیش نەبوو بەڵکو لەتەك ئامێری عوددا راهێنانم لەسەرئامێرچەلۆش دەکر ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ مامۆستا زرار کاتێ لە ساڵی 1982 لەگەڵ کۆمەڵێك لە هاوڕێکانی خۆی گەشتێکیان کرد بۆ ئەوروپای رۆژهەڵات (بولگایا و رۆمانیاو هەنگاریا)،لە وڵاتی رۆمانیا

چەلەیەکی لەگەڵ خۆی هێنایەوە بۆئەوەی لە تیپی موزیکی پاشای گەورە بتوانێ ئەو ئامێرە بژەنێت واپێشنیارکرابوو هونەرمەند سیروان سیرینی ئەو ئامێرە بژەنێت ئەو چەلەیە زۆر بەبێ نازی لە ستۆدیۆکەمان کەوتووبوو بۆیە منیش پێشنیارێکم بۆ مامۆستا زرار کرد گووتم ئەو چەلەیە بەمن نەی بەم بۆ پەیمانگا بۆ ئەوەی لەوێ خۆم لەسەر ژەنینی فێربکەم دیاربوو زۆری پێخۆش بوو ئەمەش ئەوسا تازە مامۆستایەکمان بۆ هاتوو بوو دەرچووی پەیمانگەی هونەرەجوانەکانی بەغدا بوو ئەندامی تیپی سەمفۆنای عێراق بوو ناوی(ئەدەوەر کازم) بوو کە ئێستا بە ئەزبەر مولا ناسراوە وە ژنیاری تیپی موزیکی هونەرمەند کازم ساهیرە توانیم سوودێکی باشی لێوەرگرم لە بواری ژەنینی چەلە توانیم لە ماوەی شەش مانگ تا ساڵێك توانیم زۆر بەباش ئامێرەکە بژەنم ئەوا بوو سەرەتاکەم دوایش زۆر هۆگری ئەو ئامێرە بووم لەبەر ئەوەی دەنگەوارێکی فراوانی هەیە بە فێربوون وەهەروەها دەتوانێ بەشایەکی گەورە لە لە بورای دەنگەکانی بایس واتە دەنگە گڕەکان لە نێو تیپەکان پڕبکاتەوە دواتریش لە تیپی ئۆرکرسترای پاشای گەورە سوودێکی باشمان لێبینی ئێستاش هەردوو ئامێرەکە (عود و چەلە) لای من وەکویەك خۆشەویستن بەربەردەوامی لەگەڵیاندا خەریکم.

- **وەکو مامۆستایەك لە کۆلیژی هونەرە جوانەکان چۆن دەڕوانیتە میتۆدی خوێندن لە کۆلیژ و پەیمانگای هونەرجوانەکان لە کوردستان ؟**

-پرسیارەکە لەجێی خۆیەتی ،بەراستی ئەو میتۆدانەی لەبەردەست دانمان دان وەکو میتۆدێکی شیاو بۆ بابەتەکانی خوێندن بە بۆچوونی خۆم وەك پێویست نین لە پەیمانگەی هونەرجوانەکان تەنانەت لە کۆلیژی هونەرە جوانەکانیش کەلە هەولێر و سلێمانی ئێستا لە دهۆکیش دامەزراوە.. یەك نەخستنی ئەو وانەو دانانی یەك میتۆدی بابەتەکان لە بواری میتۆدی ئامێرەکان وەکو پراکیتیك وەکو ئامێرەکانی سۆلفێچ تیۆرەکانی موزیك و زانستی ئامێرەکان ..هەموو ئەوبابەتانە میتۆدێکی ئەوتۆمان نییە کە بتوانێت هاوتەریبی ئەو کۆلیژە پێشکەوتووەکانی جیهان دەخوێندرێت هەندێکیان لە دانانی خۆمانە واتە وەرگرتنی سەرچاوە ی جیاواز ئەمەخۆمان داڕشتووە بەسوود وەرگرتن لەوچەند سەرچاوەیەك بەڵام نەبوونی کۆنفراسێکی زانستی بۆ پەیمانگاکانی هونەرەجوانەکان لەوەزارەتی پەروەردە تەنانەت لە وەرزارەتی خوێندنی باڵاش ئەنجام نەدانی ئەم کۆنفراسانەکی زانستی لە نێوان کۆلیژی

هونەرجوانەکان بەیەکخستنی هەموو بابەتەکان، کەلێنێکی گەورەی دورست کردوە خۆشم رایەکی تایبەتم لەو بوارەدا هەیە ئەویش ئەوەیە ئێمە بتوانین لەو بوارەکانی دانانی میتۆد دا سوود لە بابەتەکانی کەلەپووری میللی وفۆلکلۆری هەروەها ئەو بابەتانەی تری خۆمانە وەربگرین و بتوانیی ڕەسەنیەتی خۆمان لەگەڵ هاوچەرخی و نوێگەرییی دونیای ئەستادا لەبواری موزیك دا ئاوێتەو ئاوێزانی یەکتر بکەین بەئەوەی ئەمە تایبەتمەندێکی تەواو بدەین بە بابەتەکانی خۆمان لە بوار موزیك دا وەکو چۆن میللەتەکانی تر بە دانانی بابەتەکانی گرنگی خۆیان بە ڕێکخستنی تۆخمەکانی موزیك لەمیلۆدی لە ریتم لە هارمۆنی لە مۆرکی دەنگ واتە ئەوان لەوبابەتانە سوودێکی زۆریان بینیوە ئەمەش لە ئەستادا لە قۆناغی دانانی سەرەتاییەکی بتەوین بە ئەوبوارانەدا دەبە لەو بابەتانە دەست پێبکەین بەداخەوە تائەستا ئەو کەلێنە ماوە پڕنەکراوەتەوە ئومێدەخوازین لە ئاندێکی نزیکدا ئەو کەنفراسانە ئەنجام بدرێت چ بە پەیمانگاکانی هونەرجوانەکان چ بە کۆلیژی هونەرجوانەکان بە ڕێکخستنی هەموو ئەو میتۆدانە دانانی ئەوبابەتانە کەلەگەڵ دونیای سەردەم بگونجێت بە ئەوەی هەردوولایەنی ڕەسانەیەتی و هاوچەرخی بەیەکەوە ببستینەوە.

- **لە نێو میوزیکی کوردی لە ئەستادا چەندین دەنگ و ئاواز دەبیسترێت کە چێژ بەخش نین یاخود کاتین بەبۆچوونی تۆ هۆکارەکەی بۆچی دەگەڕێتەوە؟**
- سەرەتا ئەگەر پێناسەیەك بە پرۆسەی چێژ بکەین دیارە چێژ بریتییە لە فراوان بوونی ئێمەیە بە جیهانێکی تازە یان بە بابەتێکی تازە کە بتوانین لەگەڵیدا هەڵ بکەین ئەو بابەتانەی ئەمڕۆ لەگەڵ دونیا مۆزیك دا یەك دەگرێتەوە بەتایبەتی لەناساندنی شوناسی بابەتەکان لە گۆرانی دانان یان لە میلۆدی ئەوبابەتانەی کە وەکو گۆرانی نوێ ئێمەسەیری دەکەین یاخود وەکو بابەتێك کەتێدا وەکو میلۆدی هاوچەرخ کاتێ ئاوێزانی تێکستی شیعری دەبێت بەداخەوە هەندێ لە ئاوازەکان کرچ وکاڵن نەبوونی بابەتێکی زانستی لە ناومیلۆدییەکەدا نەبوونی پێیژەگەرکی لە نێو گۆرانییەکان ئەمەوای کردووە چێژ نەبەخشێت یاخود مامەڵەکردنی ئێمە لە کونسێرتی ئەمە لەگەڵ تێکستی شیعری و بابەتی ئەدەبییەوە مامەڵەکی زانستیمان لەگەڵ نەکردووە یاخود لایەنەکانی تۆمارکردنی دەنگ بە هەند هەڵبگرین یاخود بیکینە پێوەرێکی

زۆر گرنگ بۆئەوەی ئەو دەنگانە هەڵبژرێن ئەمە لەلایەك لە لایەكی تریش دا نەشارەزابوونی گۆرانیبێژەكان لە چینە دەنگیی خۆیانە ئەكە كەلێنێكی گەورەی دروستكردوە هەوەها هەندێ لە ئاوازدانەریش سەلیقەیكی ئەوتۆیان نییە بۆهەڵبژاردنی دەنگەكانیام بۆ ئاوازەكانیان بۆیە سەیر دەكەین كە گۆرانییەكان تۆمار دەكرێن بەشێوەیەكی زانستی لەگەڵ دەنگ لەگەڵ تۆماركردن لەگەڵ بواری ئامێرەكان واتە گونجاندنیان ئەوانەی رۆژهەڵاتین لەگەڵ ئەوانەی رۆژ ئاوایین هەروەها لە بواری هارمۆنی بواری چۆنیەتی ر□ككستنی تیپ بۆ ئەوەی ئەو تیپە بەشێوەیەكی تۆكمە بابەتەكانی خۆی بگەیەنێتە ئامانجێكی مەبەست دار.

- **میوزیكی كوردی خاوەن چەندین فۆرمی جیاوازە، تاچەند سودیان لێوەرگیراوە بۆ ئەوەی موزیكی كوردی بگاتە ئاست میوزیكی جیهانی؟**

-ئ□و باب□تان□ی ئ□م□ قس□ی ل□س□ر د□ك□ین ز□ر ه□ستیار و گرنگ□ ك□ ئ□م□ بتوانین مام□□□ ل□گ□□ ف□رمی چنین كوردی بكەین ئەوانەی دابەشبوونەسەرد□ ڤەرەكانی كوردستان لەبادینان لەسۆران لە گەرمیان لە هەورامان و ناوچەكانی تری كوردستان.. ئەو فۆرمانە بە بۆچوونی ئێمە بناغەیەكی بتەوەی دانانی میلۆدی بابەتەكانی تری ئەوانەی خاوەنی فۆرمی ئازادن كە دەچڕدڕێن بەڵام بۆ ئێمە زۆر زۆر گرنگە كە بتوانین ئەو بابەتانەی كەوا بەریتمێكا واتە كێش و خێرایی تێدا بەرجەستە بووە بتوانین سوودی لێوەرگرین بۆ ئەوەی لەو میلۆدیانەی كە لە فۆرمەكان دا هەیە پێگەیەك یاخود شوناسێك و ناسنامەیەكی نەتەوەیی ببخشینە بابەتەكانی گۆرانییەكانی خۆمان بۆیە لەلاوك لە حەیەران لە قەتەرە لە ئەڵاوەیسی لە خاوكەر لەسیاچەمانە لە هۆرە لە نیوەشەو لە ئای ئای لە سەفەر لە هەموو ئەو بابەتانەی پارچەكانی تری كوردستان لە لاڤنێج لە مەقامی دەلال لەئایشائیبێ لە رۆژ ئاوا بەجۆرێك سوود لە هەموو ئەو بابەتانە وەرگرین بیانخەینە نێو پرۆگرامەكانی خوێندنی خۆشمانەوە ئێمە لەو بوارەدا كارمان كردووە دەستپێكی ئەو كارەمان ئەوە بوو كە توانیمان لە فۆرمەكانی چڕینی كوردییدا لە باكور تارۆژهەڵات دواتریش لە باشوورەوە بۆ رۆژئاوا گەشتێكی زانستی لە نێوان ئەو فۆرمەنەدا بكەین بۆئەوەی بتوانیین ئەو فۆرمانەی كەوا هەندێكیان لە چڕیندا هاوبەشن بەڵام تەنها لە شێوازی ووتندا هەندێكیان بەكرمانجی سەروو هەندێكیان بە كرمانجی خواروو تەهان لە كۆنسێتی

ئەدەببیەوە هەندێك جیاوازیان هەیە ئەگینا لەرووی فۆرمی چڕینەوە لە رووی میلۆدی ئاوازەوە زۆر لەیەکترەوە نزیکن ئەو پردە هاوبەش لە نێوان ئەو با بەتانەوە بۆ من ئەوە دەردەخات کە یەك کلتوو یەك کەلەپووری زیندووی لەبواری گۆرانییەوە فۆلکلۆر مللیەوە دەتوانین هاوکارمان دەبێت بۆ دۆزینەوەی ئەو نهێنیانەی کە تائێستا ماونەتەوە لە نێوان ئەو فۆمانەی دەتوانێت پرێزگاریان لێبکرێت لەوێشەوە بتوانین شوناسی موزیکی کوردی دیاری بکەین .

▪ **وەکو ئەندامێکی کارای تیپی میوزیکی (پاشای گەورە)،لە ئێستادا ئەو تیپە بەرهەمی نییە هیچ پرۆژەیەك هەیە بۆ ئەوەی وەکو ساڵانی هەشتاکان بەرهەمی بەپێز پێشکەش بکات؟**

-س□بار□ت ب□ تیپی میوزیکی پاشای گەور□و□ ه□ر ل□س□ر□تای دام□زراندیی□و□ ل□ سا□ی 1877 تائ□م□□ ل□ ماو□ی (47) سا□ ب□ردەوام بوونی بە خۆییەوە بینیوە بەڵام هەورازو نشێوی زۆری تێکەوتووە کە بەداخەوە هەندێ لە هۆکارەکان خۆمان لێی بەرپرسیارین هەندێکی تریش مێژووی دوای راپەرین و ئەو بار□ت□ هەندێ هۆکاربوونە بەربەستە لەوەی ئەوەی هەندێ کزی لە بەرهەمی نوێ بێتە ئارا بەڵام ئێستا ئێمەی هونەرمەندان کەوتوینەتە سەر رێگا راستەکەی پەیامە راستەکەی خۆمان یان ئەو وەفایەی بۆ رابەرای کۆچکردومان هونەرمەند مامۆستا زرار محەمەد مستەفا دەرب□یوە دووپات بکەینەوە بەوەی ئەو تیپەی ئەو دایمەزراندوە ئێمە درێژە پێدەری دەبن بەجۆرێك بەرهەمەکانی خۆمان لەوەدا چڕکردۆتەوە ساڵانە سێ تا چوار بەرهەمی ئەکادیمییمە تۆمار بکەین بەڵام بەداخەوە تائێستا ئەو هاوکارەییە پێویستییە نەکراوین تاوەکو بتوانیین ئەندامەکانمان کۆبکینەوە بۆ ئەوەی لە ستۆدیۆ بەرهەمەکان بە کوالێتێکی بەرز تۆمار بکەین هیوادارین لە داهاتوو ئەو بەرهەمانە تۆمار بکەین.

▪ **بەرێزتان خاوەنی چەندین کتێبن لە بواری میوزیك ئەگەر باس لەو ئەزموونەی خۆت بکەیت؟**

▪ لە نێو دونیاری هونەر دا نووسین یەکێکە لە بوارەکانی هەرە گرنگەکان ئەگەر هونەرمەند بتوانێن لە تەك ژەنین دانانی ئاواز دا لەگەڵ فێرکردن وپەروەردە وخوێندنی باڵادا کاری نووسینش بکات بەڵام من هەرلە دەستپێکی فێربوونی بوارەکانی میوزیك خولیان نووسین و خوێندنەوەم هەبوو ئەمەش هۆکارێك بوو بۆئەوەی درێژەری با بەتەکان بم خۆشبەختانە تائێستا (12) کتێبمان چاپ کردووە لە بوراەکانی هونەر لە بوراەکانی رەخنە

لە بوارەکانی سکۆری مۆزیك واتە نۆتەی مۆزیکی گۆرانییەکان وە هەروەها دانانی میتۆد بۆ ئامێری عود دانانی میتۆد بۆ وانەی سۆڵفێج واتە پەروەردەی گوێچکە ئەو بابەتانە بۆ ئەمە زۆر زۆر گرنگن چونکە کەلێنێکی گەورە لە بواری زانیاری یاخود خوێندنەوەی میوزکێکی ئەکادیمی کەمەیی هونەرمەندی تری کە لەسەر موزیك دەنوسن ئەو بابەتەیان پێکردەتەوە ئەمەش دەبێت هاندەرێکی باش بۆ هونەرمەندان بۆ ئەوەی بتوانن خۆیان بنووسین یان وەرگێرانی بۆ بکەن لە زمانەکانی تری بێگانە چ ئینگلیزی بێت یان عەرەبی بێت یان هەرزمانێکی تر بۆ ئەمە زۆر زۆر گرنگە..وە ئەو بورانەی کە ئێستا ئێمە کاری لەسەر دەکەین بۆ ئەوەی لەتەك ئەوەی مۆزیکێکی ئەکادیمان هەبێت دەبێ کتێبخانەیەکی ئەکادیمی گەورەمان هەبێت لە بواری ئەو بابەتانەی پەیوەستن بە رۆشەنبیریەتی موزیکەوە چ لەروی تیۆرییەوە چ لەرووی پراکتیەوە وەکو بابەتەکانی دانانی میتۆدەوە وەهەروەها رەخنەی مۆزیکیش یەکێکە لە هەرە بوارە گرنگەکان کە دەکرێت بنیادنانی موزیکێکی کوردی هاوچەرخ لەسەر بنیاد بنرێت ..لەبەر ئەوە زۆر زۆر پێویستە خوێندنەوە بۆ هونەرمەند لە تەك پارکتیزەیی ئامێرەکانی خۆی کە رۆژانەی کاری لەسەر دەکات ماوەی دوو تا چوار کاتژمێری لە هەمان کاتیشدا رۆژنە لایەنی کەمەوە کاتژمێرێك بۆ خوێندنەوە تەرخان بکات چونکە ئەو خوێندەوە دەیگەینێتە ئەو ئاستانەی کە بتوانێت لە نێوکۆمەڵگایەکەیدا بە سەلیقەیی بدوێت وە ئەو کارانەی بە پراکتیەیی فێری بووە بە جوانترین شێوە بگەینێتە دەوربەری خۆی تەنانەت بە کۆمەڵگاکانی تریش.

- **لەماوەی رابردوو بڕوانامەی دکتۆرات هەر لە بواری موزیك بەدەست هێنا ئەگەر تیشك بخەیتە ناوەڕۆکی تێزی دکتۆراکەت ؟**
- خۆشبەختانە بە هەوڵ و کۆششی هونەرمەندی ئاکادیمستی گەورە دکتۆر (محەمەد زازا) کە سەرپەرشتیارم بووە لەگەڵ بەڕێز پرۆفیسۆر دکتۆر(محەمەد کاکە سور)، توانیمان تێزی دکتۆراکەمان بە جوانترین شێوە پێشکەش بکەین بە پلەی نایاب لە کۆلێژی هونەرە جوانەکان دوای گفتوگۆیەکی تێر تەسەل لەلایەن مامۆستایانی پسپۆر لەو بوارانەدا، تێزەکە لەسەر خستنەکاری کەلەپوری گۆرانی بوو واتە گۆرانییەکانی کەلەپوری کوردی لە گۆرانی فۆلکلۆری و میللی چۆن بتوانین تەوزیفی کەین لە نێو مۆزیکی هاوچەرخی کوردیدا لەگەڵ کۆمەڵێ بابەتی نموونەیی ئەو بابەتانەی کەوا لە سامپڵەکانی گۆرانی کوردی لە هەموو بوارەکانی هەڵمان بژارد بەپێ کات توانیمان تیشك

بخینە سەر دەوڵمەندی گۆرانی فۆلکلۆری میللی کوردی لە رووی میلۆدی رەسەنی خۆییەوە دواتر چۆن بکرێت ئێمە خستنە کاری گەورەی مۆزیکی بۆ بکەین چ لەلایەنی تیپێکی مۆزیکێکی هاوچەرخی کوردییدا کە ئامێرەکانی موزیکی کوردی دەگرێنە خۆی یاخود لە نێو گروپەکانی تر یاخودلە نێو ئۆرکرێسترای کوردی یاخود تیپێکی سەمفۆنایی کوردی خۆشبەختانە بۆیەکەمینجاربوو لە بوارەدا تێزێکی دکتۆرا ئاوابخرێتە روو خۆشبەختانە گەیشتنیە ئەو ئامانجانەی کەوا مەبەستمان بووە لەو بوارەدا بۆ ئەوەی ئێمە بتوانین زەمینەیەکی لە بار بڕەخسێنین بۆ ئەوەی هونەرمەندان لە مەو دوا کە کاری ئەکادیمی دەکەن بتوانن بگەرێنەوە سەر ئەو بابەتانە وەکو سەرچاوەیەکی باوە□ پێکراو سوودی لێوەربگرن کۆمەڵی بابەتی نوێ و زیندوو و نێوگەریمان خست نێو ئەو بوارانەی کە لەرووی زانستی و ئەکادیمی پەیرەو دەکرێن لەسەرئاتی ئەو بابەتانەی کەوا زۆر زیندوون لە کەلەپوور هەروەها لە کلتوری میللەتان دا رەنگدانەوەی هەبوو بۆیە ئێمەش وەکو کورد پێمان باش بوو ئەو ڕەنگدانەوانە بەوشێوەیە بەرجەستە بکەین مەبەستمان بووە لە و بوارانانەی کە کاری لەسەر بکەین.

هونەرمەند ئامانج غازی لە چەند دێرێك دا:

- لە 10/5/1965 لە شاری رواندز لە دايك خوێندنی بنەڕەتی لە شاری رواندز تەواو کردوە لەسەر دەستی رابەری هونەر مام□ستا(زرار محەمەد مستەفا) فێری ژەنینی ئامێری عود بووە و بووەتە ئەندامی (تیپی مۆسیقای پاشای گەورە).
- لە ساڵی 1980 چۆتە پەیمانگەی هونەرجوانەکانی موسڵ لە ساڵی 1985 بەپلەی (یەکەم) تەواوکردوە.لە ساڵی (2005) کۆلیژی هونەرجوانەکانی زانکۆی سەڵاحەدینی بەپلەی(یەکەم) تەواوکرد.

-ل□ سا□ی (2013) ب□وانام□ی ماست□ری ل□ بواری (موزیک□ل□ژی) ل□ پلەی نایاب ل□ زانکۆی سەڵاحەدین وەرگرتوو□.ل□ سا□ی (2023) بڕوانامەی دکتۆرای لە موزیکۆلۆژی) بەپلەی نایاب لەزانکۆی سەڵاحەدین وەرگرتووە.

ئەم هونەرمەندە یەکێکە بووە لە دەستەی دامەزراندنی هەریەك لە :

- تیپی مۆسیقای پاشای گەورە لە رواندز.

-پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی هەولێر.

- ئۆرکێسترای کورستان.
- گروپی ستران.

-ئەرکەسترای زانکۆی سەڵاحەدین.
-لە ساڵی (2003-1992) مامۆستای بەشی موزیکی پەیمانگەی هونەرجوانەکانی هەولێر بووە.
-لە (2006-2004) لە وەزارەتی رۆشنبیری حکومەتی هەرێم بەرێوەبەری کەلپوری کورد بووە.
-لە (2008-2007) لە وەزرارەتی رۆشنبیری بەرێوەبەری بەرێوەبەرایەتیی هونەرجوانەکانی موزیك بووە.
-لە (2008) ەوە تائێستا مامۆستای بەشی موزیکی کۆلێژی هونەرجوانەکانی زانکۆی سەڵاحەدینە.

بەرهەمە ئەکادیمییەکانی:

-(8) توێژینەوەی ئەکادیمی لە گۆڤارە زانستییەکانی کوردستان و عێراق لە(2024-1014) بڵاوکردۆتەوە .
-(32) سیمناری زانستی لە کۆلێژی هونەرەجوانەکان و زانکۆکانی کوردستان لە (2024-2014) پێشکەش کردوە.
-بە(3) توێژینەوە بەشداری (3) کۆنفراسی نێودەوڵەتی لە کوردستان و عێراق لە (2022- 2023) کردووە.
-رێکخەری یەکەمین سیمپۆزیەمی ماستەرە بەپلەی (نایاب) لە بواری(مۆزیکۆلۆژی) لە هەر چوار پارچەی کوردستان ، کە لە زانکۆکانی کوردستانەوە لە ساڵی (2023) تاوتوێکراوە.
-خاوەنی یەکەمین بڕوانامەی ماستەرە بە پلەی (نایاب) لە بواری (مۆزیکۆلۆژی) لە هەرچوار پارچەی کوردستان کە لە زانکۆکانی کوردستان تاوتوێکراوە لە ساڵی 2013.
-سەرپەرشتی (22) توێژینەوەی بە دەستهێنانی (بەکالۆریۆس)ی کردوە لە بەشی موزیك(2024-1014).

بەرهەمی هونەری

-(30) ئاوازی بۆ هونەرمەندانی کوردستان داناوە.
-(9) کۆڵاژی هونەریی موزیك و گۆرانیی داناوە.
-موزیکی بۆ (8) شانۆگەریی کوری و و عەرەبی و ئینگلیزی داناوە.

- موزیکی بۆ (18) فیلمی کوردی داناوە.
- (8) خولی فێربوونی موزیکی کردووەتەوە.
- (26) کۆڕو سیمناری هونەریی لە بارەی موزیك و گۆرانی گێراوە.
- موزیکی بۆ تابلۆکانی هونەرمەندان(محەمەد عارف، نامیق عەلی، سەردار سنجاوی، رۆستم ئاغەلە) داناوە.

- خاوەنی درێژترین میلۆدی گۆرانی کوردییە بە ناوی (کەچ و باران).

-لە ساڵی (2005) لە(فەرنسا ،سویسرا، ئەڵمانیا) بەشداری موزیکی میللیی گۆلانی کردوە.

کتێبە چاپکراوەکانی:

- خوێندنەوەیەکی هونەری بۆ موزیکی ئەکادیمی 2005.
- هارمۆنیای دەنگ و میلۆدی کوردی 2007.
- ژمارەیەکی تایبەتی گۆڤاری (چلاواز) ئاداری 2007.
- بەزم و ڕەزمی منداڵان، ئاواز بۆ زارۆکان 2008.
- ئەزموون لە ئامێری موزیکدا 2009.
- زایەڵەی خەرەند(نۆتەی چەند شاکارێکی موزیکی ئۆرکسترالی کورد)2010.
- گۆرانی فۆلکلۆری :خاسیەت و تایبەتمەندییەکان 2012.
- خستنەکاری کەلەپوری گۆرانی لە موزیکی هاوچەرخی کوردیدا 2024.

چەند کتێبێکیشی ئامادەی بۆ چاپکردن کە بریتی لە:

- هارمۆنی (وەرگێران).
- فەرهەنگی موزیك (وەرگێران).
- میتۆدی فێربوونی عود بۆ پێشکەوتووان(دانان).
- خستنەکاری گۆرانیی کوردی لە وانەی سۆڵفێج (ماستەرنامە).
- بەهای جوانیناسیی موزیك (دانان).
- میتۆدی سۆڵفێجی گشتی بۆ کۆلێژی هونەر (دانان).

شاعیری تورك ئومیت یاشار لە شیعری (گریام)دا.. و: نەژاد عزیز سورە

شەو بوو
ئەستێرە لە دەریادا مەلەیان دەکرد
ڕووناهی زەوی داپۆشیبوو
چاومان
باوەشی بەیەکدا کرد
لەو مەیخانە دوورەدەستەدا
لەوێ،
لەو شارە دوورەدا

بادەی سووری تەزی
پـــیاڵەی تەژی کردین..
ماسی تازە لە سێنیدا
لە ناوەڕاستدا
هێلکەشەیتانۆکەیەکی گڕمۆڵەبوو..
کزەبای بۆنخۆش
سەوزایی نەرموونـــیان
خزمەتگوزارێکی ماندوو
خەریکە دەسووڕێتەوە..
کەڕەنای کەشتـیـــیان
لە دوورەوە بانگیان دەکرد
□وناهی
هۆ ئەو چرایە فسفۆرییە
ناوە ناوە
لە سیمات دەسوا
چاوەکانت پڕشنگیان دەدان
ئەو شەوە هەمووی بۆ ئێمە،
بۆ هەردووکمان بوو..
بۆ یەکەمین جار
هەموو شتێك
بێ پسانەوە
بێ پرسیار
بێ درۆ
بۆ ئێمە هەردووکمان بوو..

جارێکی دی لەدایك بووینەوە
خۆشی لە ئازادی و سەربەخۆی ببینین
لەگەڵ هەر پـــیاڵەیەکدا دەڵێی:
(سڵاو…
سڵاو خۆشەویستم)
سەرم دەسووڕێ
ناکاو چاوم بە چاوت کەوت
پاشان،
دوای کاتێــکی زۆر
تێگەیشتم
تۆ
لە دەریای ڕاماندا

دوور ڕۆیشتووی..
وام بە بیردا هات
دەمرم و
بەجێت دێڵم
ئەو ڕۆژە ناخۆشەم بەبیر هاتەوە
ئەو ڕۆژە ژێراوژێرە ڕەشە
یەکسەر تێگەیشتم چی بوو
ڕەنگت
بە تەواوی زەردهەڵگەڕا
نیگات لێڵ بوو
موچڕکێکت بە لەشدا هات
دەستت کرد بە گریان..
من بۆ یەکەمین جار
گریانی مەزنی ژنێکم دی
دڵداری دەکا .
بۆ یەکەمین جار
نەمریی دڵداریم
لە تنۆکە فرمێسکێکتدا بینی.
دوایی تنۆکەکان
وەك خەونەکانمان
ئومێد و نوێژەکانمان
تێکەڵی یەکتر بوون.
ئەگەر ئەو شەوە بشمردبوومایە
گوێم لێ نەبوو
لەو شەوەدا کە دەگریای
من خۆشەویستیم بۆ تۆ
بوو بە چەند ئەوەندە..
لەو شەوەدا
لە پێناوی مندا گریای
کەواتە لە پێناوی منیشدا پێبکەنە!
قەت مەگری!
تێگەیشتم خۆشت دەوێم
بۆیە جارێ نامرم خۆشەویستم .

(*) لە (مختارات من الشعر الترکی المعاصر) وەرگێڕانی بۆ عەرەبی - فازڵ جتکەر-
بڵاوکردنەوەی وەزارەتی ڕۆشنبیری سووری 1995 وە کراوە بە کوردی.